

Dziewięćdziesiąt lat Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego

Ninety years of the Polish Association of Dermatologists

Maria Błaszczyk

Przegl Dermatol 2011, 98, 207–220

Dermatologia i wenerologia w Polsce były przez wiele lat częścią chirurgii i medycyny wewnętrznej. Ich wyodrębnienie i połączenie w jedną specjalność medyczną przypada na lata 60. XIX wieku.

W 1863 roku w Krakowie powstała pierwsza w Polsce klinika dermatologiczna, natomiast w Warszawie, po zamknięciu Szkoły Głównej i przekształceniu jej w 1869 roku w rosyjski uniwersytet, nieoficjalną funkcję kliniki dermatologii pełnił Szpital św. Łazarza, najstarszy polski szpital wenerologiczny. W tym czasie działały również inne oddziały dermatologiczne, m.in. w Łodzi (szpital św. Aleksandra), we Lwowie (Szpital Krajowy) i w Poznaniu (Szpital Miejski kierowany przez ordynatorów niemieckich).

W 1901 roku z inicjatywy prof. Władysława Reissa powstało Krakowskie Towarzystwo Dermatologiczne, a 3 lata później, w 1904 roku, aktywnie działająca Sekcja Skórno-Weneryczna przy Warszawskim Towarzystwie Lekarskim. Sekcja liczyła 48 członków, a jej przewodniczącym był dr Ksawery Watraszewski, naczelny lekarz Szpitala św. Łazarza, wybitny znawca kiły. Oba stowarzyszenia brały czynny udział w pracach Towarzystwa Przyrodników i Lekarzy Polskich, które skupiało lekarzy różnych specjalności. W 1907 roku na Zjeździe Towarzystwa Przyrodników i Lekarzy we Lwowie dermatologii i wenerologii poświęcono oddzielną, ważną sesję zjazdową, której przewodniczył prof. Włodzimierz Łukasiewicz, kierownik powstałej nieco wcześniej lwowskiej Kliniki Dermatologicznej. Prelegentami byli dermatolodzy ze wszystkich 3 zaborów.

Niewątpliwie dużą rolę w rozwoju polskiej dermatologii i integracji środowiska dermatologicznego odegrał w tym czasie „Przegląd Chorób Skórnych i Wenerycznych”, czasopismo założone w 1906 roku przez związanego z warszawskim Szpitalem św. Łazarza dr. Feliksa Malinowskiego i rozsyłane przez niego (często na własny koszt) do wszystkich dermatologów. Aktywni polscy dermatolodzy – Franciszek Krzyształowicz, Ksawery Watraszewski, Włodzimierz Łukasiewicz, Roman Leszczyński, Władysław Reiss, Leon Wernic, Waclaw Sterling, Jan Lenartowicz i inni, coraz częściej publikowali swoje

prace naukowe zarówno w polskich, jak i zagranicznych czasopismach.

Odzyskanie przez Polskę niepodległości stanowiło impuls, a ustabilizowanie się sytuacji politycznej pozwoliło na utworzenie w lutym 1920 roku ogólnopolskiego stowarzyszenia dermatologów – Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego (PTD) z siedzibą w Warszawie. Pierwszym prezesem PTD został dr Robert Bernhardt (ryc. 1.), jeden z najwybitniejszych polskich dermatologów, wielkiej klasy klinicy-

*Dr med. Robert Bernhardt
Ordynator Szpitala Św. Łazarza
ur. 1874 zm. 1950*

Ryc. 1. Doktor Robert Bernhardt, pierwszy prezes Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego (1920–1927)

Fig. 1. Dr Robert Bernhardt, the first President of the Polish Association of Dermatologists (1920–1927)

sta, twórca tzw. Szkoły Świętołazarskiej, z której wywodziło się wielu świetnych dermatologów, m.in. prof. Bohdan Michałowski – twórca polskiej dermatologii pediatrycznej, oraz prof. Edward Bruner i doc. Ludwik Kwazebart – wieloletni redaktorzy „Przeglądu Dermatologicznego”. Szkoła ta miała ogromny wkład w rozwój polskiej dermatologii. Doktor Bernhardt pokonał w wyborach na stanowisko prezesa PTD prof. Franciszka Krzyształowicza i kierował Towarzystwem przez 7 kolejnych lat (1920–1927). Na posiedzeniu założycielskim (ryc. 2.) ustalono ponadto, że ogólnopolskie spotkania derma-

tologów będą się odbywały raz w roku w różnych miastach, co pozwoli na nawiązanie kontaktów i współpracę pomiędzy lekarzami ze wszystkich ośrodków dermatologicznych w Polsce. Inną ważną decyzją dotyczyła „Przeglądu Chorób Skóry i Wenerologicznych”, który od 1920 roku stał się organem PTD, kwartalnikiem wydawanym przez Towarzystwo pod skróconym tytułem „Przegląd Dermatologiczny”.

Polskie Towarzystwo Dermatologiczne działało poprzez oddziały terenowe tworzone w latach 1920–1925 w miastach uniwersyteckich, w których były kliniki dermatologiczne. W okresie międzywojennym istniało 7 oddziałów PTD (tab. I). Oddziały organizowały comiesięczne spotkania, na których demonstrowano i omawiano wiele przypadków klinicznych. Sprawozdania z tych posiedzeń (opisy przypadków oraz dyskusje) drukowane w „Przeglądzie Dermatologicznym” stanowią do dziś bardzo ciekawą i pouczającą lekturę, podobnie jak „Pamiętniki Kliniczne” Szpitala św. Łazarza w Warszawie, które wydawano od 1931 do 1939 roku. Liczba członków PTD systematycznie wzrastała. W 1922 roku Towarzystwo liczyło 92 członków, natomiast w 1935 roku było ich prawie 300 (tab. I).

Pierwszy Krajowy Zjazd PTD został zorganizowany 7–8 maja 1922 roku w Warszawie, a obrady toczyły się w Klinice Dermatologicznej i w Szpitalu św. Łazarza. Wygłoszono wiele referatów dotyczących różnych problemów dermatologicznych i wenerologicznych. W latach 1922–1933 ogólnopolskie spotkania dermatologiczne odbywały się co roku (tab. II) i nie miały określonej tematyki, natomiast podczas IX Zjazdu PTD w Poznaniu przyjęto regulamin zjazdów naukowych, które powinny mieć wcześniej ustalony program ramowy i odbywać się co 2 lata. Do 1939 roku zorganizowano 11 zjazdów PTD. Ostatni przedwojenny zjazd odbył się w dniach od 30 czerwca do 1 sierpnia 1939 roku w Wilnie (tab. II).

Wkrótce po utworzeniu PTD rozpoczęto prace nad statutem Towarzystwa, który został uchwalony w 1928 roku na zjeździe w Poznaniu i opublikowany w 1929 roku w „Przeglądzie Dermatologicznym”.

Wiadomości bieżące.

W lutym roku bieżącego zostało ukonstytuowane i zatwierdzone **Polskie Towarzystwo Dermatologiczne** z siedzibą w Warszawie. Towarzystwo odbywa posiedzenia naukowe w pierwszy czwartek każdego miesiąca tymczasowo w szpitalu Ś-go Łazarza i będzie zwoływać corocznie walne naukowe zebrania w większych miastach Państwa. Poza tym Towarzystwo na zasadzie porozumienia z dawniejszym wydawcą „Przeglądu Chorób Skórnych i Wenerologicznych” („Przeglądu Dermatologicznego”) będzie wydawać „Przegląd” własnym nakładem, początkowo w odstępach czasu kwartalnych. Komitet redakcyjny „Przeglądu” będzie stanowił następujący zespół: Bernhardt Robert, Karwowski Adam, Kopytowski Władysław, Krzyształowicz Franciszek, Lenartowicz Jan, Leszczyński Roman, Łukasiewicz Włodzimierz, Malinowski Feliks, Sowiński Zdzisław, Sterling Waclaw, Walter Franciszek, Watraszewski Ksawery, Wernic Leon, Wojciechowski Jan.

Polskie Towarzystwo Dermatologiczne rozwija się pomysłnie i liczy już obecnie 52 członków.

Doc. Lenartowicz został mianowany profesorem nadzwyczajnym chorób skórnych i wenerologicznych w Krakowie od października 1920 roku.

Kol. Franciszek Walter habilitował się z dermatologii i wenerologii w Uniw. Jagiellońskim, a kol. Roman Leszczyński z tychże nauk w Uniwersytecie Jana Kazimierza.

Zmarli: prof. Doutelepont z Bonn i prof. Edmund Lesser z Berlina.

Ryc. 2. Informacja o powołaniu Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego zamieszczona w „Przeglądzie Dermatologicznym” (1919–1920, 15, 92)

Fig. 2. Information about creation of the Polish Association of Dermatologists (1920)

Tabela 1. Oddziały Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego w latach 1920–1939

Table 1. Units of the Polish Association of Dermatologists in 1920–1939

Oddział	Rok powstania	Pierwszy przewodniczący	Liczba członków w 1935 roku
warszawski	1920	dr Robert Bernhardt	104
lwowski	1921	prof. Włodzimierz Łukasiewicz	37
krakowski	1921	prof. Jan Lenartowicz	36
łódzki	1921	dr Emanuel Sonnenberg	26
wileński	1921	dr Bolesław Hanusowicz	16
poznański	1922	prof. Adam Karwowski	43
lubelski	1925	dr Kazimierz Jaczewski	7

Według statutu władzami Towarzystwa są: Zebranie Delegatów oraz Zarząd Główny i Komisja Rewizyjna. Na Zebraniach Delegatów, które odbywały się podczas krajowych zjazdów PTD, omawiano problemy bieżące, zatwierdzano wnioski dotyczące aktualnych działań i wybierano Zarząd Główny Towarzystwa.

Następcą dr. Bernhardta na stanowisku prezesa PTD został prof. Franciszek Krzysztalowicz, twórca i kierownik warszawskiej Kliniki Dermatologicznej. Profesor Krzysztalowicz był znanym w świecie dermatologiem, prowadził ożywioną działalność naukową i edukacyjną, a także społeczną. Był prezesem powstałego w 1928 roku Związku Przeciwwenerycznego, prezesem Związku Dermatologów Słowiańskich oraz prezesem Wydziału IV Nauk Lekarskich Polskiej Akademii Nauk. Ponadto czynnie wspierał budowę Instytutu Radowego w Warszawie – do komitetu budowy został wybrany przez samą Marię Skłodowską-Curie. W latach 1923–1931 prof. Krzysztalowicz był także redaktorem naczelnym „Przeglądu Dermatologicznego”, który w tym czasie bardzo się rozwinął i podniósł swój poziom naukowy. Po śmierci prof. Krzysztalowicza w 1931 roku prezesem PTD wybrano prof. Romana Leszczyńskiego, kierownika lwowskiej Kliniki Dermatologicznej (tab. III). Profesor Leszczyński kierował PTD do wybuchu II wojny światowej. Zmarł we Lwowie w 1940 roku.

Powołanie Polskiego Związku Przeciwwenerycznego, w skład którego wchodziły – oprócz PTD – założone przez dr. Leona Wernica Polskie Towarzystwo Eugeniczne, Kasa Chorych oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, zostało zatwierdzone 2 marca 1928 roku. Związek zajmował się zagadnieniami leczenia chorób wenerycznych, prowadził działalność organizacyjno-społeczną oraz wydawniczo-propagandową. W 1930 roku przystąpił do Międzynarodowej Ligi Przeciwwenerycznej, a od października 1938 roku rozpoczął wydawanie pisma „Kronika Wenerologiczna”, którego redaktorem naczelnym został prof. Marian Grzybowski.

Polskie Towarzystwo Dermatologiczne poza pracą w kraju (organizowanie zjazdów, działalność oświatowa i edukacyjna, przyznawanie nagród za najlepsze prace naukowe, tworzenie funduszy wspomagających młodych, uzdolnionych adeptów dermatologii) prowadziło również ożywioną działalność międzynarodową. Było członkiem współzałożycielem powstałego w 1927 roku Związku Dermatologów Słowiańskich, w skład którego ponadto wchodziły towarzystwo czechosłowackie, jugosłowiańskie i bułgarskie. Inicjatorami utworzenia Związku byli prof. Krzysztalowicz i prof. A. Schamberger (Niemiecki Uniwersytet w Pradze). Profesor Krzysztalowicz został pierwszym preze-

Tabela II. Zjazdy Krajowe Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego

Table II. Congresses of the Polish Association of Dermatologists

Zjazd	Data	Miejsce
I	7–8 maja 1922 r.	Warszawa
II	20–21 maja 1923 r.	Lwów
III	8–9 czerwca 1924 r.	Kraków
IV	12–15 lipca 1925 r.	Warszawa
V	5–6 czerwca 1927 r.	Wilno
VI	15–17 września 1928 r.	Poznań
VII	8–9 czerwca 1930 r.	Łódź
VIII	27–29 czerwca 1932 r.	Lwów
IX	12–15 września 1933 r.	Poznań
X	29–30 czerwca 1935 r.	Kraków
XI	30 czerwca – 1 lipca 1939 r.	Wilno
XII	27–29 czerwca 1948 r.	Warszawa
XIII	29 czerwca – 1 lipca 1950 r.	Poznań
XIV	25–26 września 1952 r.	Wrocław
XV	21–23 kwietnia 1955 r.	Warszawa
XVI	8–10 maja 1958 r.	Kraków
XVII	25–27 maja 1961 r.	Gdańsk
XVIII	27–30 maja 1965 r.	Świnoujście
XIX	22–24 maja 1969 r.	Warszawa
XX	16–18 maja 1974 r.	Katowice
XXI	23–25 września 1979 r.	Szczecin
XXII	5–7 września 1984 r.	Poznań
XXIII	14–16 września 1989 r.	Wrocław
XXIV	24–26 września 1992 r.	Gdańsk
XXV	23–25 czerwca 1995 r.	Łódź
XXVI	24–27 września 1998 r.	Warszawa
XXVII	21–24 czerwca 2001 r.	Wrocław
XXVIII	1–5 września 2004 r.	Bydgoszcz
XXIX	3–6 września 2008 r.	Poznań

sem, a pierwszy zjazd odbył się w 1928 roku w Warszawie. Członkowie PTD brali czynny udział w międzynarodowych kongresach dermatologicznych, a w 1930 roku PTD przystąpiło do Międzynarodowej Ligi Towarzystw Dermatologicznych. Polskim delegatem do stałego Komitetu Ligi został prof. Krzysztalowicz, a po jego śmierci prof. Leszczyński. Dla podkreślenia roli współpracy międzynarodowej w rozwoju nauki kilkunastu wybitnych światowych dermatologów otrzymało członkostwo honorowe PTD.

Wybuch II wojny światowej przerwał oficjalne prace Towarzystwa, jednak wielu jego członków prowadziło działalność konspiracyjną, brało czynny udział w podziemnej walce zbrojnej lub prowadziło tajne nauczanie dermatologii w różnych klinikach

Tabela III. Przewodniczący i sekretarze Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego
Table III. Presidents and Secretaries of the Polish Association of Dermatologists

Przewodniczący	Ośrodek	Lata	Sekretarz
dr Robert Bernhardt	Szpital św. Łazarza, Warszawa	1920–1927	?
prof. Franciszek Krzyształowicz	Klinika Dermatologiczna Uniwersytetu im. Józefa Piłsudskiego, Warszawa	1927–1931	dr Stanisław Kapuściński
prof. Roman Leszczyński	Klinika Dermatologiczna Uniwersytetu im. Jana Kazimierza, Lwów	1931–1939	?
prof. Franciszek Walter	Klinika Dermatologiczna Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków	1947–1950	doc. Zbigniew Oszast
prof. Stanisław Kapuściński	Klinika Dermatologiczna, Łódź	1950–1952	dr Henryk Prochacki
prof. Tadeusz Chorążak	Klinika Dermatologiczna, Katowice	1952–1955	dr Wiesław Rasiewicz
prof. Franciszek Miedziński	Klinika Dermatologiczna, Gdańsk	1955–1958	dr Stanisław Pawłowski
prof. Bohdan Michałowski	Szpital św. Łazarza, Warszawa	1958–1961	dr Maria Zawadzka
prof. Stefania Jabłońska	Klinika Dermatologiczna, Warszawa	1961–1984	dr Marceli Stauber do 1969 r., dr Wojciech Kostanecki do 1978 r., prof. Kazimierz Jakubowicz
prof. Jerzy Bowszyc	Klinika Dermatologiczna, Poznań	1984–1989	dr Wojciech Silny
prof. Stefania Jabłońska	Klinika Dermatologiczna, Warszawa	1989–1995	prof. Wiesław Gliński
prof. Wiesław Gliński	Klinika Dermatologiczna, Warszawa	1995–2008	dr Anna Górkiewicz-Petkow do 2004 r., prof. Lidia Rudnicka
prof. Jacek Szepietowski	Klinika Dermatologiczna, Wrocław	2008–	prof. Joanna Narbutt

i szpitalach. Należy przypomnieć, że w tym czasie działał oficjalnie w Edynburgu Polski Wydział Lekarski, w którym katedrę dermatologii prowadził prof. Adam Straszyński z Kliniki Dermatologicznej w Poznaniu. Czas okupacji to dla Towarzystwa okres największych strat personalnych. Bardzo wielu dermatologów zginęło podczas działań wojennych lub zmarło w obozach koncentracyjnych, a podczas różnych akcji eksterminacyjnych zginęła większość dermatologów pochodzenia żydowskiego.

W 1945 roku, po zakończeniu wojny, szybko uruchomiono dawne kliniki dermatologiczne, powstały nowe placówki we Wrocławiu i Gdańsku, zaczęły tworzyć się na nowo oddziały PTD. 8 listopada 1947 roku w Łodzi odbyło się niezwykle ważne zebranie, w którym uczestniczyło 26 delegatów reprezentujących środowiska dermatologów z Warszawy (7), Krakowa (4), Poznania (6), Lublina (1), Wrocławia (2), Gdańska (2) i Łodzi (4), na którym – opierając się na statucie z 1929 roku – postanowiono restytuować PTD oraz wznowić wydawanie „Przeglądu Dermatologicznego” (ryc. 3.). Wybrano także nowy Zarząd PTD w składzie: prof. Franciszek Walter – prezes (ryc. 4.), prof. Marian Grzybowski i prof. Jan Lenartowicz – wiceprezesi, oraz doc. Zbigniew Oszast – sekretarz. Zdecydowano również, że XII – pierwszy powojenny – Krajowy Zjazd PTD odbędzie się w czerwcu 1948 roku w Warszawie, a jego głównymi tematami będą nietypowa gruźlica skóry oraz

leczenie kiły penicyliną. Organizację Zjazdu powierzone prof. Marianowi Grzybowskiemu, kierownikowi warszawskiej Kliniki Dermatologicznej od 1931 roku, który ją rozbudowywał przed wojną, chronił w czasie okupacji, ocalił jej mienie podczas Powstania Warszawskiego, a w 1945 roku przystąpił natychmiast do jej odbudowy. Profesor Grzybowski miał rozległe zainteresowania naukowe, które dotyczyły etiologii i patogenez, szczególnie histogenezy wielu chorób skóry. Wiele z jego prac nie straciło do dziś aktualności. W piśmiennictwie światowym jego nazwisko zostało na trwałe związane z jedną z odmian *keratoacanthoma* (*kerathoacanthoma multiplex varietas Grzybowski*). Profesor Grzybowski zmarł w 1949 roku po krótkotrwałym pobycie w więzieniu, oskarżony niesłusznie o powiązania z grupą Tatarów, a jego nazwisko zostało wykreślone z nauki polskiej. Dopiero w 1956 roku został zrehabilitowany, a 5 czerwca 1957 roku odbyła się w warszawskiej Klinice Dermatologicznej, z udziałem władz uczelni i PTD, uroczysta akademicka ku Jego czci. Profesor Grzybowski, jeden z największych polskich dermatologów, był człowiekiem, który rozumiał konieczność powiązania polskiej dermatologii z dermatologią światową i o takie miejsce w świecie dla niej walczył.

Od początku lat powojennych PTD aktywnie uczestniczyło w odbudowie i tworzeniu nowych placówek dermatologicznych. W 1949 roku powsta-

P R O T O K Ó Ł

z Zebrania Delegatów Oddziałów Polskiego Towarzystwa
Dermatologicznego

odbytego w Łodzi w dniu 8.XI.1947 r.

Obecnych 26 delegatów. Z tego:

Oddziału Warszawskiego — 7
 „ Krakowskiego — 4
 „ Poznańskiego — 6
 „ Lubelskiego — 1
 „ Wrocławskiego — 2
 „ Gdańskiego — 2
 „ Łódzkiego — 4.

Zebranie zaszczytliwą obecnością: szef Misji UNRRA do zwalczania chorób wenerycznych — płk. dr J. Lade, dyrektor Departamentu Chorób Społecznych w Min. Zdrowia — dr Uszkiewicz, naczelnik Wydziału Chorób Wenerycznych w Min. Zdrowia — dr Suchanek, naczelnik Wydziału Zdrowia Zarządu Miejskiego w Łodzi — dr Cholewiusz oraz dr Stępniewski z redakcji Kroniki Wenerologicznej.

P o r z a d e k d z i e n n y :

- 1) Zagajenie i wybór Prezydium Zebrania.
- 2) Sprawozdanie z działalności zorganizowanych oddziałów P. T. D. i innych ośrodków dermatologicznych w okresie powojennym.
- 3) Restytuowanie Polskiego T-wa Dermatologicznego. Sprawa składek.
- 4) Sprawa wznowienia wydawania Przeglądu Dermatologicznego jako organu Towarzystwa.
- 5) Ustalenie programu, terminu i miejsca ogólnego Zjazdu Naukowego P.T.D.

P r z e r w a o b i a d o w a .

- 6) Sprawa Związku Przeciwwenerycznego i Kroniki Wenerologicznej — prof. dr M. Grzybowski.
- 7) Wybór Władz Towarzystwa:
 - a) Zarządu Głównego,
 - b) Komisji Rewizyjnej,
 - c) Komitetu Redakcyjnego i Redaktora Przeglądu Dermatologicznego.
- 8) Wolne wnioski.

Ryc. 3. Protokół z Zebrania Delegatów w Łodzi, 1947 (Przeł. Dermatol 1948, 35, 535-545)

Fig. 3. Restitution of the Polish Association of Dermatologists (1947)

ła Klinika oraz Oddział Szczeciński PTD, a w 1950 roku Klinika i Oddział w Katowicach. W 1954 roku z inicjatywy prof. Janusza Lesińskiego, twórcy Kliniki Dermatologicznej w Białymstoku, utworzono białostocki Oddział PTD. Profesor Lesiński od początku swojej działalności naukowej interesował się syfilidologią. W 1957 roku stworzył pierwszą w Polsce pracownię odczynu Nelsona, przekształconą później w Ośrodek Diagnostyczno-Badawczy dla Chorób Wenerycznych, który stał się następnie placówką kontrolującą w całej Polsce jakość odczynników i preparatów do diagnostyki chorób przenoszonych drogą płciową. Po przedwczesnym przejściu prof. Lesińskiego na emeryturę w 1968 roku pracę w ośrodku białostockim kontynuowała jego żona, prof. Wanda Manikowska-Lesińska. Oboje, prof. Lesiński i prof. Manikowska-Lesińska, wnieśli bardzo cenny wkład w rozwój polskiej syfilidologii. Najmłodszym oddziałem PTD jest Oddział w Bydgoszczy (1968 rok), którego pierwszym prezesem był doc. Jan Kozłowski (tab. IV).

W pierwszych latach po wojnie jednym z najważniejszych zadań, jakie stanęły przed PTD, była walka z chorobami wenerycznymi. W 1949 roku utworzono Instytut Wenerologii. Dyrektorem tej placówki został prof. Grzybowski, który przy współpracy doc. Tadeusza Stępniewskiego i doc. Jerzego Suchanka w sposób niezwykle sprawny zorganizował

Ryc. 4. Profesor Franciszek Walter, prezes PTD po jego restytucji (1947)

Fig. 4. Prof. Franciszek Walter, president of the Polish Association of Dermatologists after its restitution (1947)

i przeprowadził tzw. akcję „W”, skutecznie zmniejszając szerzenie się kiły w Polsce. Po śmierci prof. Grzybowskiego na stanowisko dyrektora Instytutu powołano doc. Suchanka. Od 1951 roku Instytut, który przemianowano na Instytut Dermatologii i Wenerologii, objął kierownictwo polskiej dermatologii i wytyczał kierunki jej działania, natomiast rola PTD ograniczyła się do organizowania zebrań w poszczególnych oddziałach i zjazdów krajowych, których tematyka była jednak ustalana ogólnie. Instytut został zlikwidowany w 1957 roku. Zastąpiła go Komisja Dermatologiczna przy Radzie Naukowej Ministra Zdrowia, której przewodniczącym był prof. Tadeusz Chorążak.

Następne, po Zjeździe Warszawskim, ogólnopolskie spotkania dermatologiczne odbywały się co 3 lata (tab. II), zmieniał się skład Zarządu PTD (tab. III), do którego wchodził kierownicy wszystkich klinik dermatologicznych. W zjazdach PTD coraz liczniej uczestniczyli dermatolodzy z zagranicy, a wybrani, nieliczni polscy dermatolodzy brali udział w światowych kongresach dermatologicznych.

W 1957 roku PTD przystąpiło do Międzynarodowej Ligi Towarzystw Dermatologicznych. W tym samym czasie prof. Józef Towpik i doc. Zbigniew Capiński zostali powołani przez Światową Organizację Zdrowia (ang. *World Health Organization* -

Tabela IV. Oddziały Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego od 1945 roku
Table IV. Units of the Polish Association of Dermatologists from 1945

Oddział	Rok restytucji lub powstania	Liczba członków	Pierwszy przewodniczący	Liczba członków w 2010 r.	Przewodniczący w 2010 r. ¹
warszawski	1945	65	prof. Marian Grzybowski	389	dr Anna Górkiewicz-Petkow
krakowski	1945	71	prof. Franciszek Walter	216	prof. Anna Wojas-Pelc
łódzki	1945	35	doc. Marian Miennicki	156	prof. Elżbieta Waszczykowska
poznański	1947	55	prof. Julian Rosner	213	prof. Magdalena Czarnecka-Operacz
wrocławski	1947	15	prof. Henryk Mierzecki	232	prof. Eugeniusz Baran
morski	1947	21	prof. Tadeusz Pawlas	111	prof. Jadwiga Roszkiewicz
lubelski	1948	16	prof. Czesław Ryll-Nardzewski	106	prof. Grażyna Chodorowska
szczyński	1949	24	prof. Tadeusz Chorążak	142	prof. Romuald Maleszka
śląski	1950	2	prof. Tadeusz Chorążak	343	prof. Ligia Brzezińska-Wcisło
białostocki	1954	12	dr Jan Walawski	93	dr Hanna Myśliwiec
bydgoski	1968		doc. Jan Kozłowski	113	prof. Waldemar Placek

¹pełny skład zarządów oddziałów: www.ptderm.pl

WHO) jako eksperci do zagadnień epidemiologii chorób wenerycznych, natomiast przedstawicielem Polski w WHO do spraw zwalczania chorób wenerycznych i krętkowic był prof. Janusz Lesiński.

Na XV Zjeździe PTD, który odbył się w 1955 roku w Warszawie, wszedł w życie nowy, ramowy statut dla wszystkich towarzystw naukowych. Na zjeździe tym prezesem Zarządu Głównego PTD został wybrany wybitny klinicysta prof. Franciszek Miedziński, kierownik Kliniki Dermatologicznej w Gdańsku.

Następny Zjazd PTD odbył się w Krakowie w 1958 roku i był poświęcony chorobom tkanki łącznej. Wykład inauguracyjny, który dotyczył historii polskiej dermatologii, wygłosił organizator zjazdu, kierownik krakowskiej Kliniki Dermatologicznej, prof. Kazimierz Lejman – erudyta, człowiek o niezwykle szerokiej wiedzy z zakresu historii, sztuk pięknych i literatury. Prezesem PTD został wybrany

prof. Bohdan Michałowski, pionier dermatologii pediatrycznej w Polsce, twórca i ordynator Oddziału Dermatologii Dziecięcej w Szpitalu św. Łazarza w Warszawie, z którym pozostał związany do końca życia.

Od początku lat 60. XX wieku zaczął się nowy etap dla PTD. Po zlikwidowaniu w 1962 roku Komisji Dermatologicznej przy Ministrze Zdrowia PTD stało się jedyną organizacją kierującą i reprezentującą polską dermatologię. Zarząd Główny PTD powołał wiele komisji (Komisję Leków kierowaną przez doc. Janusza Bachurzewskiego, Komisję Uzdrowską – prof. Franciszka Miedzińskiego, Komisję Chorób Zawodowych, którą kierował prof. Jerzy Lutowiecki, Komisję Statutowo-Regulaminową – prof. Kazimierza Lejmana, oraz Komisję Nomenklatury i Klasyfikacji – prof. Jana Alkiewicza), zajmował się sprawami stypendiów, konferencji, specjalizacji, a także kontaktami z zagranicą.

W 1961 roku, podczas zjazdu w Gdańsku, PTD liczyło 550 członków zrzeszonych w 10 oddziałach terenowych. Na zjeździe tym prezesem Towarzystwa została prof. Stefania Jabłońska (kierownik warszawskiej Kliniki Dermatologicznej), wiceprezami prof. Kazimierz Lejman (Kaków) i prof. Jerzy Lutowiecki (Łódź), a sekretarzem dr Marcei Stauber (ryc. 5.).

Profesor Jabłońska była wielokrotnie wybierana i kierowała pracami Towarzystwa przez 30 lat (1961–1995) z pięcioletnią przerwą, kiedy przewodniczącym Zarządu Głównego PTD był prof. Jerzy Bowszyc, kierownik Kliniki Dermatologicznej w Poznaniu.

Lata prezesury prof. Jabłońskiej to okres dynamicznego rozwoju PTD. Dzięki jej szerokiej wiedzy i stałemu śledzeniu postępów w diagnostyce i leczeniu

Ryc. 5. Profesor Stefania Jabłońska z prof. Jerzym Lutowieckim (z lewej) i z prof. Kazimierzem Lejmanem (z prawej)

Fig. 5. Prof. Stefania Jabłońska with prof. Jerzy Lutowiecki (left) and prof. Kazimierz Lejman (right)

niu chorób skóry zaczął się szybki rozwój dermatologii klinicznej. Stworzony przez nią w warszawskiej Klinice Dermatologicznej zespół składający się z uzdolnionych pracowników naukowych: Tadeusza Chorzelskiego, Edwarda Rudzkiego, Andrzeja Langnera, Marii Błaszczyk, Wiesława Glińskiego, i prowadzone badania naukowe spowodowały, że polska szkoła dermatologiczna zdobyła uznanie międzynarodowe. W 1962 roku prof. Jabłońska została wybrana do 12-osobowego Komitetu Wykonawczego Międzynarodowej Ligi Towarzystw Dermatologicznych i była wybierana pięciokrotnie, pozostając jego członkiem przez 20 lat. Należy podkreślić, że w Komitecie tym była jedyną kobietą oraz jedynym przedstawicielem krajów Europy Środkowo-Wschodniej (ryc. 6.).

Głównymi kierunkami badań naukowych warszawskiej Kliniki były choroby tkanki łącznej oraz wirusy brodawczaka (ang. *human papilloma virus* – HPV) i ich rola w kancerogenezie. Badania nad etiopatogenezą twardziny i stanów rzekomotwardzinowych postawiły prof. Jabłońską w gronie ekspertów zajmujących się tą problematyką, a wydana w 1975 roku monografia „Scleroderma and Pseudoscleroderma” jest uważana do dziś za najlepsze i najpełniejsze opracowanie tych zagadnień. Zespołem kolagenoz kierowała następnie prof. Maria Błaszczyk, która również brała udział w badaniach nad autoimmunologicznymi chorobami pęcherzowymi. Obecnie tym zagadnieniem zajmuje się prof. Cezary Kowalewski.

Rozpoczęte w 1957 roku badania dotyczące HPV, głównie nad *epidermodysplasia verruciformis*, prowadzone we współpracy z prof. Gerardem Orthem z Instytutu Pasteura w Paryżu, a częściowo z prof. Haraldem zur Hausenem, laureatem Nagrody Nobla w 2008 roku, stały się przedmiotem bardzo licznych publikacji naukowych i przyniosły prof. Jabłońskiej i prof. Orthowi w 1985 roku prestiżową międzynarodową nagrodę Roberta Kocho. Inne nagrody i wyróżnienia prof. Jabłońskiej, które otrzymała za pracę dla rozwoju dermatologii i osiągnięcia naukowe, to: Alfred Marchionini Gold Medal (1992), Rose Hirschler Award for Women (USA, 1992), Ordre du Merite de la Republique Francaise (Paryż, 1998), Awards: Erich Hoffmann (Bonn, 1998), Karl Herxheimer (Hamburg, 1999), Złoty Medal Austriackiego Towarzystwa Dermatologicznego (Wiedeń, 1998), Otto Braun-Falco Award (Monachium 2007) oraz Nekam Award (Budapeszt, 2008). O uznaniu, jakim cieszy się prof. Jabłońska na świecie, świadczy przyznanie jej członkostwa honorowego przez 48 towarzystw naukowych.

Na dynamiczny rozwój polskiej dermatologii od początku lat 60. ubiegłego wieku miały niewątpliwie wpływ coraz szersze kontakty polskich klinik derma-

Ryc. 6. Komitet Wykonawczy Międzynarodowej Ligi Towarzystw Dermatologicznych. Trzeci od lewej prof. Robert Degos (przewodniczący), obok prof. Stefania Jabłońska

Fig. 6. Meeting of the International Committee of Dermatology. Third from the left prof. Robert Degos (president), and next to him prof. Stefania Jabłońska

tologicznych z ośrodkami zagranicznymi, stale zwiększająca się liczba członków PTD biorących udział w międzynarodowych zjazdach naukowych, liczne wizyty w Polsce dermatologów z zagranicy, a także wyjazdy młodych polskich naukowców na stypendia zagraniczne, przede wszystkim do Kliniki Dermatologicznej w Monachium. W tym czasie monachijską kliniką kierował prof. Alfred Marchionini (ryc. 7.), wielki przyjaciel Polski, rzecznik międzynarodowego zbliżenia naukowców, który zorganizował kilkadziesiąt pobytów stypendialnych dla młodych polskich dermatologów. Prawie wszyscy „Monachijczycy” zostali później kierownikami klinik lub innych placówek dermatologicznych w Polsce.

Gwałtowny rozwój nauk medycznych w drugiej połowie XX wieku spowodował, że do dermatologii zaczęły wkraczać nowe dziedziny badawcze, m.in. mikologia lekarska, alergologia i immunopatologia.

Ryc. 7. Profesor Alfred Marchionini i prof. Stefania Jabłońska
Fig. 7. Prof. Alfred Marchionini and prof. Stefania Jabłońska

W PTD tworzyły się zespoły – sekcje skupiające dermatologów zainteresowanych określonymi problemami (tab. V).

Twórcą polskiej immunodermatologii był prof. Tadeusz Chorzelski (ryc. 8.), którego liczne prace naukowe dotyczące roli zjawisk immunologicznych w patogenezie chorób pęcherzowych prowadzone przez ponad 25 lat wspólnie z prof. E.H. Beutnerem, odkrywcą przeciwciał pęcherzycowych, postawiły w czołówce światowych immunodermatologów, a wykrycie przez niego przeciwciał endomizjalnych, markera glutenozależnej enteropatii, stało się wielkim osiągnięciem dla praktycznej medycyny. Wspólne badania prof. Chorzelskiego i prof. Jabłońskiej w dziedzinie immunopatologii zaowocowały opisaniem nowych jednostek z kręgu chorób pęcherzowych.

Inne kierunki badań PTD w latach 70. XX wieku to badania nad łuszczycą prowadzone w kilku ośrodkach w Polsce i nad patogenezą tocznia rumieniowatego, a także prace w takich dziedzinach dermatologii, jak: fotobiologia (prof. Andrzej Langner i prof. Hanna Wolska) czy trichologia, w której pionierskie badania prowadził doc. Wojciech Kostanec-

ki (prestżowa nagroda naukowa im. Schwarzkopfa). Jednocześnie do leczenia dermatologicznego wprowadzano wiele nowych metod terapeutycznych i leków – fotochemioterapia klasyczna z wykorzystaniem doustnych psoralenów (PUVA), retinoidy, krioterapia i inne. W 1976 roku prof. E. Farber z Uniwersytetu Stanforda (USA) założył Towarzystwo Badań nad Łuszczycą. W zjazdach tego Towarzystwa czynny udział brali prof. Jabłońska i prof. Gliński. Po każdym spotkaniu publikowano materiały zjazdowe, które stanowiły kompendium wiedzy o postępie badań nad etiopatogenezą łuszczycy.

W latach 1961–1995 odbyły się kolejne ogólnokrajowe zjazdy PTD (tab. II), zwiększyła się znacznie liczba członków Towarzystwa oraz liczba prac publikowanych w piśmiennictwie polskim i zagranicznym, ukazały się nowe podręczniki dermatologii, a członkowie PTD byli zapraszani do wygłaszania wykładów oraz przedstawiali wyniki badań własnych na wielu zjazdach i konferencjach dermatologicznych. Od sierpnia 1965 roku w PTD zaczął obowiązywać nowy statut, w którym powrócono do formuły z 1928 roku stwierdzającej, że władzą Towa-

Tabela V. Sekcje Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego
Table V. Sections of the Polish Association of Dermatologists

Sekcja	Rok powołania	Liczba członków	Pierwszy przewodniczący	Kolejni przewodniczący	Liczba członków	Obecny przewodniczący ¹
Alergologii	1962	30	prof. Edward Rudzki	prof. Wojciech Silny	150	prof. Wojciech Silny
Mikologii	1962	56 ²	prof. Jan Alkiewicz	prof. Henryk Brochacki, prof. Witold Sowiński	102	prof. Eugeniusz Baran
Wenerologii	1962		doc. Jerzy Suchanek	prof. Janusz Lesiński, dr Jerzy Lebioda, doc. Zbigniew Capiński, prof. Józef Towpik, prof. Andrzej Stapiński	64	prof. Bożena Chodynicka
Immunodermatologii	1969	38	prof. Tadeusz Chorzelski	prof. Maria Błaszczuk, prof. Sławomir Majewski	90	prof. Elżbieta Waszczykowska
Onkologii	1986		prof. Feliks Wąsik	w 2002 roku, po śmierci prof. Wąsika		Sekcja zawiesiła działalność
Dermatologii dziecięcej	1991	68 ³	prof. Wojciech Silny	prof. Barbara Lecewicz-Toruń		Sekcja w trakcie reorganizacji
Dermatochirurgii	1991	70	prof. Tadeusz Bogdanowski	prof. Adam Włodarkiewicz	300	prof. Adam Włodarkiewicz
Farmakologii klinicznej	1996	44	prof. Adam Nowak prof. Andrzej Langner	prof. Andrzej Langner		
Dermatologii estetycznej	2000		prof. Grażyna Broniarczyk-Dyła		290	prof. Waldemar Placek
Forum Młodych	2005 ⁴		prof. Andrzej Langner	prof. Sławomir Majewski		prof. Cezary Kowalewski
Psycho-dermatologii	2008		prof. Jacek Szepietowski		81	prof. Jacek Szepietowski

¹pełny skład Zarządu: www.ptderm.pl, ²1966, ³1995, ⁴działa od 1993 roku, natomiast status Sekcji PTD otrzymała w 2005 roku

rzystwa jest Walne Zgromadzenie Delegatów. W tym samym roku PTD przystąpiło do Zrzeszenia Polskich Towarzystw Lekarskich.

W końcu lat 80. XX wieku powstały nowe możliwości współpracy międzynarodowej, którą wspierało i koordynowało PTD. W 1989 roku utworzono, na wzór Akademii Amerykańskiej, Europejską Akademię Dermatologii i Wenerologii (ang. *European Academy of Dermatology and Venereology* - EADV). Od samego początku w dorocznych kongresach EADV uczestniczyli polscy dermatolodzy zapraszani przez organizatorów do wygłaszania referatów, organizowania sesji tematycznych, przewodniczenia sesjom oraz prezentowania własnych badań i przypadków, często w formie plakatów, które były wielokrotnie nagradzane lub wyróżniane. Początkowo PTD, podobnie jak inne towarzystwa dermatologiczne krajów Europy Środkowo-Wschodniej, miało w EADV status obserwatora. W 1990 roku z inicjatywy PTD reprezentowanego przez prof. Glińskiego i dr Annę Górkiewicz-Petkow utworzono *Central-Eastern European Dermatological and Venerological Association* (CEDVA), które miało na celu reprezentowanie interesów tej części Europy w EADV. Pierwsze spotkanie CEDVA z udziałem przewodniczących i sekretarzy naukowych odbyło się w Jabłonnej koło Warszawy. Dopiero gdy w 2000 roku Republice Czeskiej powierzono zorganizowanie w Pradze kolejnego zjazdu EADV, sytuacja krajów Europy Środkowo-Wschodniej zaczęła się zmieniać. W 2008 roku do Zarządu EADV weszła dr Górkiewicz-Petkow, a prof. Jacek Szepietowski został w 2010 roku członkiem Komitetu Naukowego ds. Programu.

Polskie Towarzystwo Dermatologiczne nawiązało również współpracę z *European Society for Dermatological Research* (ESDR). Członkowie PTD brali czynny udział w zjazdach ESDR, również w tych organizowanych wspólnie z amerykańskim Towarzystwem Dermatologii Doświadczalnej (ang. *Society of Investigative Dermatology* - SID). Wielu młodych naukowców - członków PTD - uzyskało w drodze konkursu stypendia, które umożliwiły im czynne uczestnictwo w zjazdach ESDR. Takie stypendia pozwoliły także dużej polskiej grupie uczestniczyć w Światowym Zjeździe Dermatologicznym w Nowym Jorku (1992 rok), którego sekretarzem był prof. Steven Katz - wielki przyjaciel polskiej dermatologii (ryc. 9).

W 1993 roku powstało w Niemczech z inicjatywy dr. Józefa Wenniga Towarzystwo Wspierania Polskich i Niemieckich Dermatologów, które wspólnie z Niemieckim Towarzystwem Dermatologicznym ufundowało stypendia im. prof. Otto Braun-Falco przyznawane co roku w drodze konkursu młodemu polskiemu adeptowi dermatologii zainteresowanemu pracą naukową. Profesor Otto Braun-Falco jest

Ryc. 8. Profesor Tadeusz Chorzelski w Pracowni Immunopatologii warszawskiej Kliniki Dermatologicznej. Z lewej mgr Genowefa Rzęsa, z prawej doc. Maria Jarząbek-Chorzelska

Fig. 8. Prof. Tadeusz Chorzelski in Immunopathology Laboratory of Warsaw Dermatological Department. On the left mgr Genowefa Rzęsa, on the right doc. Maria Jarząbek Chorzelska

Ryc. 9. Profesor Steven Katz z prof. Jabłońską i prof. Chorzelskim w warszawskiej Klinice Dermatologicznej

Fig. 9. Prof. Steven Katz with prof. Jabłońska and prof. Chorzelski in Warsaw Department of Dermatology

jednym z najwybitniejszych światowych dermatologów, kontynuatorem idei Alfreda Marchioniego, członkiem honorowym PTD, który wielokrotnie był gościem w Polsce (ryc. 10.). Pierwsze stypendium im. Otto Braun-Falco otrzymał dr (obecnie prof.) Roman Nowicki z Gdańska, a po nim wielu innych.

Ryc. 10. Profesor Otto Braun-Falco i prof. Stefania Jabłońska
Fig. 10. Prof. Otto Braun-Falco and prof. Stefania Jabłońska

Poza współpracą polsko-niemiecką rozwinęła się również współpraca polsko-francuska z Kliniką Dermatologiczną w Lyonie (prof. J. Thivolet) oraz z Centrum Mikroskopii Elektronowej Uniwersytetu Lyońskiego.

W 1995 roku odbył się w Łodzi XXV Jubileuszowy Zjazd PTD. Przewodniczącym Towarzystwa został prof. Gliński (Warszawa), sekretarz Zarządu Głównego w latach 1989–1995, a prof. Jabłońska, która odmówiła kandydowania, otrzymała jednogłośnie tytuł Honorowego Prezesa PTD. Sekretarzem Zarządu Głównego PTD została wybrana dr Górkiewicz-Petkow. Aby uczcić 80-lecie Towarzystwa, w 2001 roku wybito medal okolicznościowy, który wręczono zasłużonym polskim dermatologom na specjalnie zorganizowanej uroczystości w Teatrze Stanisławowskim w Łazienkach Królewskich w Warszawie.

Profesor Gliński pełnił funkcję prezesa PTD przez 4 kolejne kadencje (tab. III). W tym czasie zwrócono szczególną uwagę na problemy kształcenia młodej kadry dermatologicznej. W związku ze zmianą trybu specjalizacji – z dwustopniowej na jednostopniową, 5-letnią – i wprowadzeniem państwowego egzaminu specjalizacyjnego Zarząd Główny PTD powołał komisję, która opracowała nowy program specjalizacji uwzględniający nowe dziedziny naszej specjalności, a także obowiązkowe kursy z dziedzin podstawowych, niezbędne lekarzowi praktykowi. Władze PTD we współpracy z konsultantem krajowym ds. dermatologii i wenerologii opracowują testowe pytania egzaminacyjne i przygotowują ogólnopolskie egzaminy specjalizacyjne. Przedstawiciele PTD biorą udział w komisjach specjalizacyjnych w całym kraju. Zarząd Towarzystwa powołał również Komisję ds. Akredytacji, która ocenia placówki ubiegające się o możliwość prowadzenia 5-letniej specjalizacji.

Bardzo ważnym osiągnięciem prof. Glińskiego było stworzenie w 2006 roku Polskiej Akademii Dermatologii i Wenerologii. Konferencje Akademii odbywają się co roku (w 2011 roku odbyło się 6. spotkanie), mają najczęściej charakter interdyscyplinarny, a wykładowcami są nie tylko specjaliści z różnych dziedzin dermatologii, lecz także z dziedzin pokrewnych, związanych z programem spotkania. Konferencje, których głównym celem jest edukacja młodych dermatologów, cieszą się ogromnym zainteresowaniem (liczba uczestników mieści się w granicach od 800 do 1000 osób), są uważane za bardzo potrzebne i oceniane bardzo wysoko. Aby uczcić pamięć wybitnych polskich dermatologów, w programach wszystkich konferencji były wykłady im. prof. Grzybowskiego i prof. Chorzelskiego, a od 2 lat również im. prof. Edwarda Rudzkiego.

Polskie Towarzystwo Dermatologiczne jest nadal organem opiniującym nowe leki dermatologiczne oraz wprowadzane na rynek produkty kosmetyczne. Działa poprzez 11 oddziałów terenowych (tab. IV), z których każdy ma swoją bogatą historię, problemy i osiągnięcia. W pracach oddziałów często uczestniczyli wybitni polscy dermatolodzy, których działania wpłynęły na kształtowanie się i osiągnięcia polskiej dermatologii. Szczegółowe przedstawienie historii i dokonania poszczególnych oddziałów przekracza ramy tego opracowania.

W PTD działa 11 sekcji (tab. V), których utworzenie było związane z szybkim rozwojem dermatologii i stałym pojawianiem się nowych problemów naukowo-badawczych. Jako pierwsze w 1962 roku powstały 3 sekcje: alergologiczna, mikologiczna i wenerologiczna, a w latach następnych (1969–2008) tworzyły się kolejne sekcje zainteresowane problemami immunopatologii, dermatologii dziecięcej, dermatochirurgii, farmakologii klinicznej, onkologii i dermatologii estetycznej. Najmłodszą sekcją, która powstała w 2008 roku, jest Sekcja Psychodermatologii. Szczególną pozycję zajmuje Forum Młodych, zrzeszające młodych dermatologów lub rezydentów specjalizujących się w dermatologii i wenerologii, zainteresowanych badaniami naukowymi.

SEKCJA ALERGOLOGICZNA

Sekcja ta, utworzona w 1962 roku na wniosek prof. Jabłońskiej, ówczesnego prezesa PTD, była w tym czasie jedyną naukową organizacją alergologiczną w Polsce. Jej członkami byli nie tylko dermatolodzy, lecz także lekarze innych specjalności zainteresowani problemami alergologicznymi. Pierwszym prezesem Sekcji, liczącej w chwili powstania 30 członków, został prof. Edward Rudzki, wybitny dermatolog-alergolog zajmujący się głów-

nie alergią kontaktową, nazywany ojcem polskiej alergologii. Profesor Rudzki kierował pracami Sekcji do maja 2000 roku, a na jego następcę wybrano prof. Wojciecha Silnego, który pozostaje na tym stanowisku do chwili obecnej, natomiast prof. Rudzki otrzymał tytuł Honorowego Przewodniczącego. Do głównych zagadnień, którymi zajmuje się Sekcja, należą: alergologia kontaktowa, choroby zawodowe, diagnostyka chorób alergicznych oraz immunoterapia. W latach 70. XX wieku z inicjatywy Sekcji utworzono Grupę Badającą Wyprysk Kontaktowy Krajów RWPG, która opracowała m.in. zestaw alergenów dla krajów wschodnioeuropejskich. W 1992 roku, dzięki staraniom członków Sekcji, do praktyki klinicznej w Polsce wprowadzono zestaw alergenów kontaktowych opracowany w 1970 roku przez prof. Henryka Szarmacha i zespół gdańskiej Kliniki Dermatologicznej. Innymi inicjatywami Sekcji są: utworzenie Komisji Alergenów Środowiskowych Komitetu Ekologii PAN, wkład w powstanie w 1983 roku Polskiego Towarzystwa Alergologicznego oraz utworzenie grupy badającej współistnienie atopowego zapalenia skóry i astmy oskrzelowej. Do 2010 roku zorganizowano 23 konferencje naukowe z udziałem gości z zagranicy, a także wiele szkoleń z alergologii. Członkowie Sekcji brali udział w licznych międzynarodowych konferencjach naukowych oraz opublikowali w piśmiennictwie polskim i zagranicznym wiele prac z zakresu alergii. Od 2001 roku Zarząd Sekcji sprawuje patronat nad dwumiesięcznikiem „Postępy Dermatologii i Alergologii”. Sekcja liczy obecnie 150 członków.

SEKCJA MIKOLOGICZNA

Sekcja powstała w 1962 roku z inicjatywy prof. Henryka Prochackiego. Pierwszym przewodniczącym był prof. Jan Alkiewicz, który założył w 1959 roku pierwszy w Polsce Zakład Mikologii Lekarskiej, a w 1966 roku wydał pierwszy polski podręcznik z tej dziedziny. Drugim przewodniczącym był prof. Prochacki (1970 rok), a trzecim prof. Witold Sowiński (1975 rok), natomiast od 1989 roku funkcję tę pełni prof. Eugeniusz Baran. Od 1966 roku członkami Sekcji mogą być również mikolodzy reprezentujący inne dziedziny nauki.

Do głównych kierunków badań zalicza się m.in.: immunologię i terapię grzybic, epidemiologię, nowoczesną diagnostykę oraz profilaktykę. Zorganizowano wiele konferencji naukowych z udziałem gości zagranicznych, a polscy mikolodzy czynnie uczestniczyli w licznych międzynarodowych konferencjach poświęconych mikologii lekarskiej. W pierwszym Sympozjum Mikologicznym (Warszawa, 1963 rok) wziął udział prof. R. Vanbreuseghem, wybitny miko-

log, sekretarz *International Society for Human and Animal Mycology* (ISHAM). W 2004 roku Sekcja zorganizowała we Wrocławiu 10. Kongres Europejskiego Towarzystwa Mikologii Lekarskiej (ang. *European Confederation of Medical Mycology – ECMM*), w którym uczestniczyło ponad 350 osób, w tym najwybitniejsi dermatolodzy z Europy i obu Ameryk. W 1977 roku Sekcja została afiliowana do ISHAM, a w 1993 jako członek założyciel do ECMM. Polscy mikolodzy publikują prace w piśmiennictwie polskim i zagranicznym. W 1994 roku dzięki staraniom prof. Barana powstał kwartalnik „Mikologia Lekarska”, który jest oficjalnym czasopismem Sekcji. W latach późniejszych wydano kilka podręczników mikologii lekarskiej i monografii mikologicznych. W 1966 roku Sekcja miała 56 członków, a obecnie jest ich 102.

SEKCJA WENEROLOGICZNA

Sekcja została utworzona w 1962 roku. Jej przewodniczącymi byli kolejno: doc. Jerzy Suchanek, prof. Janusz Lesiński, dr Jerzy Lebioda, doc. Zbigniew Capiński, prof. Józef Towpik i prof. Andrzej Stapiński. Od 2000 roku funkcję prezesa Sekcji pełni prof. Bożena Chodynicka. Do zadań Sekcji należą: koordynacja prowadzenia badań klinicznych i prac naukowych z zakresu wenerologii, szkolenie lekarzy dermatologów w zakresie chorób przenoszonych drogą płciową, opracowywanie i/lub opiniowanie programów terapeutycznych, działalność oświatowa, wprowadzanie do praktyki nowych testów diagnostycznych, a także aktywny udział w pracach Międzynarodowej Unii Przeciwwenerycznej (UESTI).

Początkowo posiedzenia Sekcji odbywały się 2 razy w roku, a następnie przerodziły się w konferencje wenerologiczne, często z udziałem wielu gości z zagranicy. Tematyka pierwszych konferencji dotyczyła głównie kiły, rzeżączki i nierzęączkowego zapalenia cewki moczowej (ang. *non-gonococcal urethritis – NGU*), natomiast w latach późniejszych włączono do niej również problemy związane z infekcją HIV oraz HPV. Ogółem zorganizowano 25 konferencji.

Sekcja ściśle współpracuje z Polskim Towarzystwem Naukowym AIDS, Polskim Towarzystwem Profilaktyki Zakażeń HPV (członkowie sekcji są członkami zarządów tych towarzystw), a także z Unią Przeciwweneryczną, w której Polska ma od 2000 roku stałych przedstawicieli (prof. Bożena Chodynicka w latach 2000–2006, dr Andrzej Klepacki w latach 2006–2010, a od 2010 roku dr hab. Agnieszka Serwin).

Członkowie Sekcji przedstawiali swoje prace na licznych zjazdach i konferencjach naukowych – krajowych i zagranicznych, byli zapraszani do wygła-

szania wykładów plenarnych oraz opublikowali ponad 12 tysięcy prac, doniesień naukowych, monografii i rozdziałów w podręcznikach dla studentów i lekarzy.

SEKCJA IMMUNODERMATOLOGII

Sekcja powstała w 1969 roku z inicjatywy prof. Chorzelskiego, który został jej pierwszym prezesem. Skupiała dermatologów zainteresowanych badaniami nad immunologiczną patogenezą chorób skóry oraz ich diagnostyką immunopatologiczną. W chwili powstania liczyła 80 członków. Kolejnymi przewodniczącymi kierującymi pracami Sekcji byli prof. Maria Błaszczuk i prof. Sławomir Majewski. Od 2002 roku przewodniczącą jest prof. Elżbieta Waszczykowska. Pierwsza konferencja immunopatologiczna odbyła się w Warszawie w maju 1969 roku, w przeddzień otwarcia XIX Zjazdu PTD, z udziałem odkrywcy przeciwciał pęcherzycowych prof. E.H. Beutnera (Buffalo, USA) i była poświęcona diagnostyce immunologicznej pęcherzycy. W latach następnych odbyło się wiele spotkań immunodermatologicznych, z których należy wymienić: konferencję na temat immunologii chorób tkanki łącznej i łuszczycy zorganizowaną wspólnie z Instytutem Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN (Wrocław, 1976), wspólne polsko-niemieckie sympozjum dotyczące autoimmunologicznych chorób skóry (Berlin, 1977), konferencję na temat immunologii twardziny (1995), w której wzięło udział kilkunastu największych znawców tego zagadnienia, dermatologów i reumatologów z Europy i USA. Dalsze spotkania szkoleniowo-naukowe były poświęcone immunologii zakażeń HPV (Warszawa, 1997), postępom w diagnostyce i leczeniu chorób pęcherzowych (Łódź, 2002), chorobom tkanki łącznej jako problemowi interdyscyplinarnemu (Kraków, 2005) oraz wpływowi promieniowania ultrafioletowego na układ immunologiczny skóry (Łódź, 2008).

Członkowie Sekcji brali czynny udział w wielu zjazdach i konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych, byli zapraszani do wygłaszania referatów i prowadzenia sesji poświęconych chorobom autoimmunologicznym. Sekcja organizowała ponadto liczne kursy dotyczące patogenezы i diagnostyki immunologicznej chorób skóry, a w Pracowni Immunodermatologii warszawskiej Kliniki Dermatologicznej odbywały się stale indywidualne szkolenia osób chcących zajmować się tymi problemami, co przyczyniło się do ich upowszechnienia w całym kraju.

SEKCJA ONKOLOGICZNA

Sekcja ta powstała w 1986 roku z inicjatywy prof. Feliksa Wąsika, kierownika Kliniki Dermatolo-

gicznej we Wrocławiu, który został jej przewodniczącym. Głównym celem Sekcji było propagowanie wiedzy z zakresu onkologii dermatologicznej, szkolenie lekarzy w tej dziedzinie, a także współpraca z ośrodkami onkologicznymi mająca na celu wymianę doświadczeń na temat diagnostyki i leczenia nowotworów skóry. Członkowie Sekcji zorganizowali 2 konferencje naukowe oraz brali udział, wspólnie z Polskim Towarzystwem Onkologicznym, w przygotowaniu 18. Zjazdu PTO (Wrocław, 1994), a także w 1997 roku konferencji onkologicznej we współpracy z *European Society for Mohs Micrographic Surgery*. Wielkim osiągnięciem Sekcji było utworzenie w 1996 roku polskiej grupy *lymphoma*, której celem jest koordynacja prac ośrodków dermatologicznych i onkologicznych. W grupie tej działają m.in. prof. Jadwiga Roszkiewicz i doc. Małgorzata Sokołowska-Wojdyło (Gdańsk) oraz prof. Waldemar Placek (Bydgoszcz), który ponadto jest koordynatorem programu dotyczącego profilaktyki czerniaka skóry.

Po śmierci prof. Wąsika (2002 rok) Sekcja zawiesiła swoją oficjalną działalność, natomiast jego idea jest nadal żywa, a wrocławska Klinika przyznaje co roku nagrodę Jego imienia za najlepszą pracę onkologiczną opublikowaną w danym roku.

SEKCJA DERMATOLOGII PEDIATRYCZNEJ

Inicjatorem powstania Sekcji był prof. Wojciech Silny. Zebranie wyborcze władz Sekcji odbyło się 5 grudnia 1991 roku w Kazimierzu Dolnym podczas Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Dermatologii Dziecięcej zorganizowanej pod patronatem Zarządu Głównego PTD przez Klinikę Dermatologiczną w Lublinie, kierowaną przez prof. Barbarę Lecewicz-Toruń. Pierwszym przewodniczącym Sekcji został prof. Silny, a następnym w 1998 roku prof. Lecewicz-Toruń. Poza konferencją w Kazimierzu zorganizowano 4 dalsze sympozja naukowe: w 1994 roku w Krakowie, w 1998 roku w Kiekrzu, w 1999 roku w Juracie i w 2002 roku w Mikołajkach. Wszystkie konferencje były bardzo udane, miały bogaty program, a uczestnikami, oprócz dermatologów, byli także pediatrzy, alergolodzy i reumatolodzy, co służyło wymianie poglądów i doświadczeń. W czerwcu 2011 roku odbędzie się w Jastrzębiej Górze kolejne Sympozjum Dermatologii Dziecięcej, na którym zostaną wybrane nowe władze Sekcji.

SEKCJA DERMATOCHIRURGII

Sekcja ta powstała decyzją Zarządu Głównego PTD w listopadzie 1991 roku. Pierwsze spotkanie

dermatologów interesujących się dermatochirurgią odbyło się w grudniu 1991 roku w Sopocie i uczestniczyło w nim 70 lekarzy. Przewodniczącym sekcji został prof. Tadeusz Bogdanowski (Katowice), który był pierwszym w Polsce samodzielnym pracownikiem naukowym zajmującym się dermatochirurgią. Sekcja przez 20 lat zorganizowała 12 konferencji naukowo-szkoleniowych, większość z udziałem ekspertów zagranicznych. Po niespodziewanej, przedwczesnej śmierci prof. Bogdanowskiego w 1999 roku przewodniczącym sekcji został prof. Adam Włodarkiewicz (Gdańsk), który pełni tę funkcję przez 3 kolejne kadencje. W 2009 roku ukazał się pierwszy polski podręcznik dermatochirurgii. Pod patronatem sekcji wydawane są 2 czasopisma „Dermatologia Estetyczna” oraz „Dermatologia Kliniczna i Zabiegowa”. Obecnie członkami Sekcji jest około 300 dematologów.

SEKCJA FARMAKOLOGII KLINICZNEJ

Sekcja ta została powołana w 1996 roku z inicjatywy prof. Adama Nowaka, ówczesnego kierownika Kliniki Dermatologicznej w Szczecinie. Na pierwszym naukowym sympozjum Sekcji zorganizowanym przez szczecińską Klinikę, w którym uczestniczyło około 330 osób, wybrano jej władze – przewodniczącym został prof. Nowak. Kolejne dwa sympozja odbyły się także w Szczecinie i zainteresowanie nimi było również bardzo duże. W 2003 roku III Konferencję poświęconą farmakoterapii zorganizował prof. Romuald Maleszka, obecny kierownik szczecińskiej Kliniki. W Konferencji uczestniczyło ponad 600 osób, wśród których byli nie tylko dermatolodzy, lecz także lekarze innych specjalności z Niemiec, Danii, Holandii i Włoch. Nowym przewodniczącym sekcji został prof. Andrzej Langner (Warszawa). Ostatnie, czwarte sympozjum odbyło się w lutym 2010 roku w Szklarskiej Porębie. Oficjalnym czasopismem Sekcji jest „Dermatologia Kliniczna”. W czasie swojej działalności Sekcja przyczyniła się do popularyzowania najnowszych osiągnięć farmakoterapii dermatologicznej, wprowadzania na rynek nowych leków i ich generycznych odpowiedników oraz odegrała dużą rolę w procesie harmonizacji po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

SEKCJA DERMATOLOGII ESTETYCZNEJ

Sekcja została powołana na posiedzeniu Zarządu Głównego PTD w czerwcu 2000 roku, a już w grudniu zorganizowano w Łodzi pierwszą konferencję naukowo-szkoleniową, na której wybrano jej Zarząd. Przewodniczącą Sekcji została prof. Graży-

na Broniarczyk-Dyła (Łódź), a jej zastępcą prof. Waldemar Placek (Bydgoszcz).

Od chwili powstania Sekcja zorganizowała 6 spotkań naukowych, w których brali udział nie tylko polscy dermatolodzy, lecz także goście z zagranicy – specjaliści w dziedzinie dermatologii estetycznej. Sekcja liczy obecnie 290 członków, a jej konferencje cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem, szczególnie dermatologów młodszego pokolenia.

FORUM MŁODYCH

Forum Młodych jest sekcją PTD od 2005 roku, natomiast za datę jego powstania należy uznać 1993 rok, kiedy to prof. Jabłońska, prof. Chorzelski i prof. Langner postanowili utworzyć na wzór niemiecki organizację, której celem było zmotywowanie młodych polskich naukowców do pracy badawczej i która byłaby jednocześnie platformą wymiany myśli. Pierwsze spotkania Forum odbywały się w Iwoniczu-Zdroju i były sponsorowane przez prof. Langnera, kierownika nowo powstałej Kliniki Uzdrawiskowej Iwolang. W pierwszym spotkaniu uczestniczyło około 20 osób, ale z każdym rokiem ich liczba się zwiększała. Najlepsze prezentacje były nagradzane, a nagrodą była replika lampy naftowej Ignacego Łukasiewicza. W związku ze wzrastającym zainteresowaniem Forum i coraz większą liczbą uczestników, których nie mógł pomieścić Iwolang, czwarta konferencja młodych dermatologów została zorganizowana w 2001 roku w Słoku, nieopodal Łodzi. Przełomowy był zjazd zorganizowany w 2005 roku przez prof. Placka w Bydgoszczy, na który zaproszono młodzież wraz z opiekunami naukowymi, co zmieniło poziom dyskusji i podniosło rangę spotkania. W 2003 roku po raz pierwszy w obradach Forum Młodych wzięli udział młodzi naukowcy z Francji, Holandii i krajów Europy Wschodniej (konferencja zorganizowana przez zespół Kliniki Dermatologicznej w Łodzi kierowanej przez prof. Annę Sysej-Jędrzejowską), co zaowocowało międzynarodową współpracą naukową i organizowaniem wspólnych konferencji w innych krajach europejskich. Ostatnia konferencja Forum odbyła się w marcu 2011 roku w Łodzi, a jej organizatorem była prof. Anna Zalewska-Janowska.

Przewodniczącymi Forum Młodych byli kolejno prof. Langner i prof. Sławomir Majewski, a od 2000 roku prezesem Forum jest prof. Cezary Kowalewski. Forum Młodych jest obecnie ważną w Polsce i znaną poza jej granicami sekcją naukową PTD, a wielu uczestników pierwszych konferencji jest obecnie samodzielnymi pracownikami naukowymi kierującymi zespołami badawczymi.

SEKCJA PSYCHODERMATOLOGII

Jest to najmłodsza sekcja PTD, która powstała w 2008 roku na wniosek grupy inicjacyjnej – uczestników Wiosennych Warsztatów Psychodermatologii, które odbyły się w Warszawie w kwietniu 2008 roku. Wcześniej, bo w 2004 roku podczas XXVIII Zjazdu PTD w Bydgoszczy, zorganizowano sesję tematyczną poświęconą w całości zagadnieniom tej nowej, niezwykle ważnej dziedziny dermatologii. Ponadto prof. Szepietowski, członek Zarządu Europejskiego Towarzystwa Dermatologii i Psychiatrii, zorganizował w czerwcu 2007 roku we Wrocławiu zjazd tego Towarzystwa, który spotkał się z ogromnym zainteresowaniem polskich dermatologów. Przewodniczącym Sekcji został prof. Szepietowski. Sekcja działa bardzo prężnie i w lutym 2010 roku zorganizowała w Szklarskiej Porębie Sympozjum Psychodermatologii. Obecnie Sekcja liczy 81 członków i są to zarówno osoby pracujące naukowo, jak i dermatolodzy praktycy.

Współpraca naukowa PTD z innymi towarzystwami oraz organizacjami międzynarodowymi rozwija się w kierunkach wcześniej ustalonych. O pozycji polskiej dermatologii świadczy udział naszych naukowców we władzach towarzystw europejskich, w komitetach redakcyjnych zagranicznych czasopism dermatologicznych, a także przyznawanie członkom PTD członkostwa honorowego w różnych towarzystwach naukowych (niemieckie, francuskie, włoskie, bułgarskie, słowackie i inne).

We wrześniu 2008 roku odbył się XXIX Zjazd PTD zorganizowany przez prof. Silnego i zespół poznańskiej Kliniki, na którym Walne Zgromadzenie Delegatów wybrało nowy Zarząd Towarzystwa. Przewodniczącym został prof. Szepietowski (Wrocław), a sekretarzem prof. Joanna Narbutt (Łódź).

Polskie Towarzystwo Dermatologiczne, którego działalność opiera się na statucie z 1990 roku, liczy obecnie 2188 członków. Ponad 50 zasłużonych polskich dermatologów i ponad 200 wybitnych dermatologów z całego świata otrzymało tytuł członka honorowego lub członka korespondenta PTD.

„Przegląd Dermatologiczny”, który w 2006 roku obchodził stulecie swego istnienia i którego historia jest tak ściśle związana z rozwojem polskiej dermatologii, pozostaje nadal organem PTD, a jego redaktorem naczelnym jest od 2008 roku prof. Hanna Wolska.

13 i 14 maja 2011 roku odbyły się w Warszawie uroczyste obchody 90-lecia PTD połączone z nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniem Delegatów, które zatwierdziło projekt nowego statutu PTD. W godzinach wieczornych, podczas jubileuszowej gali odczytano przesłanie prof. Jabłońskiej, honorowego prezesa PTD, a także listy od prezydenta RP

Bronisława Komorowskiego i minister zdrowia Ewy Kopacz, a następnie wręczono dyplomy członków honorowych 4 zasłużonym dermatologom (Maria Błaszczuk, Jerzy Bowszyc, Andrzej Langner, Andrzej Stapiński) oraz dyplomy uznania za ofiarną pracę dla polskiej dermatologii 10 członkom Towarzystwa (prof. Ludomir Bienias, dr Maria Chądzyńska, prof. Kazimierz Jakubowicz, prof. Barbara Lecewicz-Toruń, dr Maria Kowalska, prof. Walentyna Mazurkiewicz, prof. Zofia Olszewska, prof. Anastazy Omulecki, dr Danuta Rosińska-Borkowska, prof. Stanisław Zabielski).

Dziewięćdziesiąt lat historii PTD to okres wielu dokonań kilku pokoleń lekarzy – tych zwykłych i tych wybitnych, z których część już od nas odeszła. Pamiętajmy o nich, nie pozwólmy zmarnować ich dorobku i rozwijajmy nadal polską dermatologię.

W opracowaniu wykorzystano:

1. **Bohdan Michałowski:** Rys historyczny Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego. *Przegl Dermatol* 1966, 53, 521-530.
2. **Kazimierz Lejman:** Zarys dziejów Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego ze szczególnym uwzględnieniem jego osiągnięć w okresie XXX-lecia Polski Ludowej. *Przegl Dermatol* 1975, 62, 1-15.
3. **Maria Błaszczuk:** 100 lat Przeglądu Dermatologicznego. *Przegl Dermatol* 2006, 93, 501-508.
4. **Małgorzata Misterska:** Rozwój dermatologii uniwersyteckiej w Poznaniu do końca XX wieku. Praca doktorska, Uniwersytet Medyczny w Poznaniu, 2007.
5. *Roczniki Przeglądu Dermatologicznego 1920-2010.*
6. Materiały nadesłane przez przewodniczących Sekcji i Oddziałów PTD.